Studia i Materiały. Miscellanea Oeconomicae
Rok 21, Nr 3/2017, tom II
Wydział Prawa, Administracji i Zarządzania
Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach

Myśl ekonomiczna, spółdzielczość, bankowość, samorządność

Anna Sobieraj[1]

EFEKTYWNOŚĆ FINANSOWA SPÓŁEK PRZEMYSŁU SPOŻYWCZEGO NOTOWANYCH NA GPW

Streszczenie: Efektywność przedsiębiorstwa, rozumiana jest jako stosunek efektów do poniesionych nakładów. Od strony nakładu, efektywność może być mierzona w zależności od wykorzystanego zasobu materialnego (np. kapitału własnego, majątku) lub kapitału intelektualnego. Tak rozumianą efektywność można ocenić, wykorzystując wskaźniki z różnych obszarów analizy finansowej, tj. rentowność, sprawność lub wydajność i określić mianem efektywności finansowej.

Celem opracowania jest określenie efektywności finansowej sektora spożywczego. Do analizy zostały wybrane spółki sektora spożywczego, notowane na GPW. W badaniach wykorzystano miary charakteryzujące efektywność w obszarze rentowności, wydajności i sprawności działania.

Słowa kluczowe: przemysł spożywczy, efektywność finansowa, rentowność, wydajność, sprawność.

Wprowadzenie

W odniesieniu do przedsiębiorstwa, efektywność rozumiana jest jako stosunek efektów do poniesionych nakładów. Przez efekt rozumie się określony rodzaj skutku, spowodowany działalnością gospodarczą przedsiębiorstwa. Do niedawna dominował pogląd, że takim efektem jest zysk, stąd pomiar efektywności opierał się na tym parametrze. W ostatnich latach zainteresowanie skierowano na rzeczywiste przepływy środków pieniężnych, dlatego efektywność zaczęto mierzyć uwzględniając gotówkę operacyjną. Od strony nakładu, efektywność może być mierzona w zależności od wykorzystanego zasobu materialnego (np. kapitału własnego, majątku) lub kapitału intelektualnego. Tak rozumianą efektywność można

[1] Mgr Anna Sobieraj, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie.

ocenić, wykorzystując wskaźniki z różnych obszarów analizy finansowej, tj. rentowność, sprawność lub wydajność i określić mianem efektywności finansowej.

Celem opracowania jest określenie efektywności finansowej sektora spożywczego. Do analizy zostały wybrane spółki sektora spożywczego, notowane na GPW. Doboru obiektów dokonano w sposób celowy. Aby zapewnić homogeniczność próby badawczej, uwzględniono przedsiębiorstwa notowane na GPW w Warszawie we wszystkich latach analizowanego okresu (2010-2016), łącznie 21 spółek. Dane do obliczeń pochodziły z rocznych sprawozdań finansowych spółek. W badaniach wykorzystano miary charakteryzujące efektywność w obszarze rentowności, wydajności i sprawności działania.

Pojęcie oraz istota efektywności w literaturze przedmiotu

Efektywność należy do podstawowych pojęć w ekonomii, zarządzaniu czy prakseologii[2]. Przez wzgląd na swoją interdyscyplinarność, w literaturze przedmiotu definiowana jest w sposób szeroki i zróżnicowany. Istota efektywności nierzadko związane jest z charakterem działalności, która podlega ocenie, z podmiotem oceniającym lub celami analizy[3]. W literaturze efektywność często utożsamiana jest ze sprawnością i skutecznością.

Efektywność należy do podstawowych pojęć w ekonomii i zarządzaniu. Ze względu na swój interdyscyplinarny charakter w literaturze jest w różny sposób określana. Kowalski[4] zwrócił uwagę na niejednolitość i stwierdził, że choć jest to kategoria ekonomiczna, bardzo często przytaczana i odwołująca się do różnych zjawisk oraz procesów gospodarczych, tak w skali mikroekonomicznej, jak również makroekonomicznej pojęcie to nie posiada jednoznacznej treści empirycznej[5]. Zdaniem Skrzypek[6] efektywność charakteryzuje się najszerszym zakresem obejmowanych treści i dotyczy relacji miedzy efektami, celami, nakładami i kosztami w ujęciu strukturalnym i dynamicznym. Efektywność to pozytywny wynik, skuteczność, sprawność i umiejętność. Uważa się ją za klucz do wzrostu konkurencyjności poprzez zdolność do realizacji strategii i celów firmy[7]. Z kolei Drucker[8] definiuje efektywność jako stopień realizacji celów. Szymańska[9] określiła efektywność jako sprawność przetwarzania zaangażowanych w procesach gospodarczych zasobów w produkty i przychody, która przynosi korzyść z maksymalizacji

---

[2] J. Kulawik, *Wybrane aspekty efektywności rolnictwa*, „Zagadnienia Ekonomiki Rolnej", Warszawa 2007, s. 516.

[3] Z. Kowalski, *Wybrane problemy definiowania i oceny efektywności gospodarowania w rolnictwie. „Zagadnienia Ekonomiki Rolnej",* Warszawa 1992, s. 20.

[4] Z. Kowalski, *Wybrane problemy definiowania*…, s. 22.

[5] E. Szymańska, *Efektywność gospodarstw wyspecjalizowanych w produkcji żywca wieprzowego w Polsce*, Wyd. SGGW, Warszawa 2011, s. 22.

[6] E. Skrzypek, *Efektywność ekonomiczna jako ważny czynnik sukcesu organizacji.* Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław 2012, nr. 262, s. 313.

[7] E. Skrzypek, *Jakość i efektywność,* Wyd. UMCS, Lublin 2002, s. 190.

[8] P. Drucker, *Menedżer skuteczny,* Biblioteka Nowoczesności. Wyd. Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków 1995, s. 182.

[9] E. Szymańska, *Efektywność gospodarstw wyspecjalizowanych*…, s. 23.

produkcji i sprzedaży, wynikającą z właściwej alokacji zasobów, przy istniejących ograniczeniach rynku. Kamerschen, Mc Kenzie i Nardinelli[10] definiują efektywność jako maksymalizację produkcji wynikającą z właściwej alokacji zasobów, przy danych ograniczeniach podaży i popytu. Według Pawlaka[11] efektywność działań firmy stanowi reakcję na wyzwania i oczekiwania rynku, a wyznaczana jest przez trzy rodzaje mierników: jakość, koszty i czas. Według Skrzypek[12] efektywność określa relację nakład-efekt oraz posiadającą umiejętność szybkiego przystosowania się do zmian, czy narzędzie pomiaru skuteczności i sprawności działania, ponadto szybkość reakcji na wyzwania i oczekiwania rynku.

Zdaniem m.in. Wosia[13], Matwiejczuka[14] pojęcie efektywności odnosi się najczęściej do zasady racjonalnego gospodarowania formułowanej w dwóch wariantach: wydajnościowym (maksymalizacja efektu) i oszczędnościowym (minimalizacja nakładu). Według Szymańskiej[15], na efektywność przedsiębiorstwa składa się efektywność gospodarowania i elastyczność, czyli zdolność dostosowywania się do zmian, generowanych zarówno przez czynniki zewnętrznej, jak i wewnętrzne. Z zasady racjonalnego gospodarowania wywodzi się efektywność ekonomiczna (inaczej efektywność gospodarowania) i oznacza ona osiąganie danych wyników przy możliwie najniższych nakładach (kosztach) albo uzyskiwanie możliwie jak najwyższego produktu (wyniku) z danej ilości nakładów.

W literaturze przedmiotu efektywność definiowana jest w sposób szeroki i bardzo zróżnicowany nie tylko w języku potocznym, ale także w obrębie różnych dziedzin wiedzy[16]. W odniesieniu do przedsiębiorstwa, efektywność rozumiana jest jako stosunek efektów do poniesionych nakładów[17]. Przez efekt rozumie się określony rodzaj skutku, spowodowany działalnością gospodarczą przedsiębiorstwa. Do niedawna dominował pogląd, że takim efektem jest zysk, stąd pomiar efektywności opierał się na tym parametrze[18]. W ostatnich latach zainteresowanie skierowano na rzeczywiste przepływy środków pieniężnych, dlatego efektywność zaczęto mierzyć uwzględniając gotówkę operacyjną. Od strony nakładu, efektywność może być mierzona w zależności od wykorzystanego zasobu materialnego

---

[10] R.B. Kamerschen, C. Mc Kenzie, Nardilelli, *Ekonomia,* Fundacja Gospodarcza NSZZ *Solidarność,* Gdańsk, s. 61.

[11] J. Pawlak, *Koszty a efektywność w firmie zarządzanej przez jakość,* „Problemy Jakości", nr 1, 2001, s. 41.

[12] E. Skrzypek, *Efektywność działań w TQM – koszty jakości.* „Problemy Jakości" nr 7, 1999, s. 11-12.

[13] A. Woś, *Agrobiznes – makroekonomia.* T.1, Wyd. Key Text, Warszawa 1996.

[14] R. Matwiejczuk, *Efektywność – próba interpretacji,* „Przegląd Organizacji", nr. 11, 2005, s. 27-31.

[15] E. Szymańska, *Efektywność gospodarstw wyspecjalizowanych*…, s. 44.

[16] A. Jaki, *Paradygmat efektywności w zarządzaniu*, „Przegląd organizacji", 4/2011, Warszawa, s. 3-7.

[17] J. Baran, M. Pietrzak, *Ocena efektywności spółdzielni mleczarskich w oparciu o wskaźniki finansowe i metodę DEA – analiza porównawcza*, [w:] T. Dudycz (red.), *Wartość jako kryterium efektywności*, Wyd. Indygo Zahir Media, Wrocław 2008, s. 1-8.

[18] T. Dudycz, Pomiar efektywności przedsiębiorstwa w stosunku do zainwestowanego kapitału, Rachunkowość 2/2001, s. 242-248.

(np. kapitału własnego, majątku) lub kapitału intelektualnego[19]. Tak rozumianą efektywność można ocenić, wykorzystując wskaźniki z różnych obszarów analizy finansowej, tj. rentowność, sprawność lub wydajność i określić mianem efektywności finansowej.

Analiza przyczynowa rentowności kapitału z wykorzystaniem modelu Du Ponta

W ocenie sytuacji oraz efektywności finansowej przedsiębiorstw szczególnie użyteczne są wskaźniki z grupy wskaźników rentowności, gdyż pomiędzy tymi wskaźnikami zachodzą wzajemne zależności. Dlatego też, możliwe jest ujęcie ich za pomocą formuł matematycznych w tzw. układ piramidalny. Najbardziej rozpowszechnioną formą piramidy wskaźników finansowych jest piramida Du Ponta.

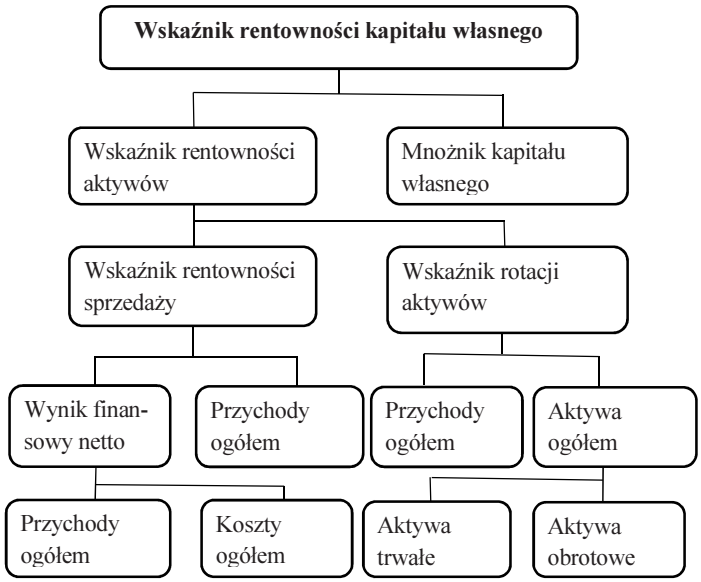

Schemat 1: Analiza rentowności według Du Ponta
Źródło: L. Bednarski, *Analiza finansowa w przedsiębiorstwie,* PWE, Warszawa 2002.

Najbardziej syntetycznym wskaźnikiem w systemie Du Ponta jest rentowność kapitału własnego. Wartość omawianego wskaźnika może zależeć od następujących czynników: efektywność operacyjna, efektywność wykorzystania aktywów oraz dźwignia finansowa. Na rentowność kapitału własnego może mieć również wpływ rotacja majątku (szczególnie aktywów bieżących). Wzrost rotacji aktywów determinowany jest w przede wszystkim wysokim poziomem sprzedaży. Analiza rentowno-

[19] M. Sierpińska, T. Jachna, *Ocena przedsiębiorstw według standardów światowych*, PWN, Warszawa 2004, s. 201-202.

ści kapitału własnego z wykorzystaniem piramidy Du Ponta daje możliwość stwierdzenia wpływu przychodów ze sprzedaży na rentowność przedsiębiorstw.

Analiza przy użyciu omawianego schematu dostarcza informacji o wykorzystaniu przez przedsiębiorstwa efektu dźwigni finansowej, której wpływ (dodatni lub ujemny) będących różnicą pomiędzy wskaźnikiem rentowności kapitału własnego a wartością wskaźnika rentowności aktywów. Jeżeli wartość wskaźnika rentowności kapitału własnego jest większa aniżeli wartości wskaźnika rentowności aktywów, wówczas występuje pozytywny efekt finansowania obcego.

Zróżnicowanie sektora spożywczego według efektywności finansowej w latach 2010-2016

Do zaprezentowania efektywności finansowej spółek sektora spożywczego użyto 7 wskaźników finansowych, których podstawowe statystyki opisowe przedstawiono w tabelach 1 oraz 2. Wśród wskaźników rentowności wybrano: rentowność kapitału własnego (ROE), ustaloną jako stosunek zysku netto do kapitału własnego, rentowność aktywów (W_ROR_A), obliczoną jako iloraz zysku z działalności operacyjnej do zaangażowanego majątku ogółem oraz rentowność sprzedaży (ROS), wyrażoną jako relacja zysku netto do przychodów netto ze sprzedaży.

Uzupełnieniem analizy rentowności w ujęciu memoriałowym są wskaźniki wydajności gotówkowej. Spośród wskaźników, opartych na przepływach pieniężnych użyto wskaźnik wydajności gotówkowej sprzedaży (WGS), informujący o kasowej stopie zwrotu ze sprzedaży[20] oraz wskaźnik pieniężnej stopy zwrotu z kapitału własnego (WZKW), określający zdolność przedsiębiorstwa do generowania gotówki operacyjnej z zaangażowanego kapitału własnego[21].

W pracy wykorzystano również model Du Ponta, który w sposób kompleksowy oddaje zależność rentowności kapitału własnego od stopnia wykorzystania czynników produkcji. Najbardziej uniwersalny model pozwala na zbadanie zależności wpływających na poziom rentowności kapitału własnego takich czynników, jak: rentowność sprzedaży, rotacja majątku oraz struktura zaangażowanego w przedsiębiorstwie kapitału. Związek między tymi wielkościami wyraża się następująco[22]:

$$\frac{\text{zysk netto}}{\text{kapitał własny}} = \frac{\text{zysk netto}}{\text{sprzedaż}} \text{x} \frac{\text{sprzedaż}}{\text{aktywa}} \text{x} \frac{\text{pasywa}}{\text{kapitał własny}}$$

W analizie uwzględniono dwa cząstkowe wskaźniki modelu Du Ponta, tj. rentowność sprzedaży (ROS) i rotacje aktywów (RA). W rozszerzonym trzyczynnikowym modelu Du Ponta uwzględniono także dźwignię finansową, która informu-

[20] T. Maślanka, *Przepływy pieniężne w zarządzaniu finansami przedsiębiorstw*, Wyd. C.H. Beck, Warszawa 2008, s. 63-72.

[21] M. Sierpińska, T. Jachna, *Ocena przedsiębiorstw…*, s. 48.

[22] M. Jerzemowska (red.), *Analiza ekonomiczna w przedsiębiorstwie*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2006, s. 126.

je o efekcie uzyskanym z tytułu zadłużenia przedsiębiorstwa. W pracy zdecydowano się również na wykorzystanie tej cechy i wyrażono ją jako mnożnik kapitałowy (ER), będący relacją aktywów ogółem do wykorzystanego kapitału własnego.

Tabela 1. Statystyki opisowe charakteryzujące efektywność finansową sektora spożywczego w Polsce w latach 2010-2016

wskaźnik	średnia	odchylenie standardowe	MIN	MAX	KWARTYL		
					I	II	III
ROE [%]	3,52	67,84	-114,59	91,21	0,85	5,18	16,50
ROS [%]	11,65	21,98	-16,31	32,92	-0,57	2,01	8,15
W_ROT_A [%]	8,55	10,97	-14,15	23,21	2,59	4,90	14,89
RA	0,48	0,52	0,5	2,31	0,75	1,14	1,35
ER	2,53	3,48	-6,57	7,31	1,43	1,92	2,82
WGS [%]	7,12	11,05	-5,11	23,69	2,46	5,15	11,95
WZKW [%]	44,38	61,75	-3,55	172,28	10,47	16,34	21,27

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 2. Statystyki opisowe charakteryzujące efektywność finansową spółek sektora spożywczego w Polsce w latach 2010-2016

Wskaźniki	ROE	ROS	W_ROT_A	RA	ER	WGS	WZKW
Agroton	-22,68%	-10,65%	15,23%	0,71	1,51	18,67%	17,41%
Ambra S.A.	9,71%	5,80%	8,30%	1,00	1,70	9,90%	16,73%
ASTARTA Holding N.V.	12,18%	12,74%	16,80%	0,65	1,90	14,29%	19,47%
Colian Holding S.A.	4,99%	4,78%	3,27%	0,79	1,35	9,66%	10,15%
Gobarto S.A.	5,47%	1,26%	4,90%	2,28	2,11	3,12%	14,38%
Indykpol S.A.	4,96%	0,82%	4,13%	2,31	2,61	2,64%	16,18%
Kernel Holding S.A.	13,71%	7,39%	14,55%	1,21	1,71	6,93%	15,28%
KSG Agro S.A.	4,13%	-16,31%	17,76%	0,50	- 6,57	-0,64%	21,62%
Makarony Polskie S.A.	3,49%	2,01%	3,63%	1,10	2,00	5,15%	10,37%
Marie Brizard Wine & Spirits	25,64%	-0,39%	-3,16%	1,28	- 0,02	-0,35%	-2,56%
Milkiland N.V.	-114,59%	-9,68%	1,97%	0,98	5,71	3,21%	22,78%
Ovostar Union N.V.	27,73%	32,92%	23,21%	0,71	1,20	23,69%	20,03%
Pamapol S.A.	-3,51%	-0,75%	1,67%	1,27	3,53	3,61%	16,34%
Pepees S.A.	5,18%	4,10%	4,21%	0,70	1,78	1,43%	2,62%
Seko S.A.	4,50%	1,79%	3,20%	1,26	1,98	4,26%	10,57%
Tarczyński S.A.	11,74%	2,77%	6,36%	1,42	3,03	5,99%	26,52%
Wawel S.A.	20,17%	13,31%	17,73%	1,14	1,33	13,99%	20,92%
Wilbo S.A.	-47,57%	-12,84%	- 14,15%	1,71	3,43	-5,11%	145,07%
ZM Henryk Kania S.A.	19,29%	26,23%	6,59%	1,26	2,58	2,28%	-3,55%
ZPC Otmuchów S.A.	-1,80%	-0,21%	1,46%	0,96	1,92	6,83%	12,28%
Żywiec S.A.	91,21%	8,92%	14,16%	1,43	7,31	16,81%	172,28%

Źródło: Opracowanie własne.

Rentowność kapitału (ROE) charakteryzująca efektywność finansową odznaczające się największą zmiennością (67,8%). Przeprowadzona analiza pozwala stwierdzić, iż spośród przedsiębiorstw sektora spożywczego można wyodrębnić te o wysokim poziomie rentowności kapitału własnego, jak również przynoszące straty. Najwyższym poziomem rentowności charakteryzowały się Grupa Żywiec (91,21%), Ovostar Union (27,73%) oraz Marie Brizard Wine & Spirts (25,64%). W analizowanym interwale czasowym, deficytowymi było 5 spośród 21 analizowanych spółek. Przy czym, zaznaczyć należy, iż tylko 9 spółek w całym okresie utrzymało dodatni wskaźnik ROE. W latach 2010-2016 w 25% spółek sektora spożywczego ROE było równe lub wyższe niż 16,5%.

Wskaźnikiem z obszaru rentowności bazującym na zysku netto była rentowność sprzedaży (ROS). Parametr ten odznaczał się dużym zróżnicowaniem. Najwyższym poziomem charakteryzowały się kolejno: Ovostar Union (32,92%), ZM Henryk Kania (26,23%) oraz Wawel (13,31%). Podobnie jak w przypadku wskaźnika ROE, deficytowość na poziomie ROS odnotowano w 5 spośród 21 analizowanych spółek, przy czym w analizowanym przedziale czasowym tylko 8 spółek utrzymało wskaźnik na plusie. W latach 2010-2016 w 25% spółek sektora spożywczego ROS było równe lub wyższe niż 8,15% (Tabela 1).

Wskaźnikiem z obszaru rentowności była rentowność aktywów (W_ROT_A) ustalona jako stosunek zysku operacyjnego do zaangażowanego majątku ogółem. Tak ustalany wskaźnik pozwala wyeliminować skutki polityki doboru źródeł finansowania oraz braku płynności finansowej, tym samym jest dobrą miarą oceny działalności operacyjnej w porównaniach międzyzakładowych[23]. Jak wynika z danych przedstawionych w tabeli 1 na poziomie działalności operacyjnej nie wszystkie spółki były rentowne, precyzując 2 spółki osiągnęły wskaźnik ujemny. W związku z powyższym nasuwa się wniosek, iż w spółkach generujących straty memoriałowe, popełniane są błędy w zakresie finansowania działalności oraz płynności finansowej.

Na podstawie analizy wskaźników wydajności gotówkowej można stwierdzić, iż charakteryzują się bardzo dużą zmiennością. Niedobory środków pieniężnych na poziomie działalności operacyjnej występowały w 3 spółkach (KSG Agro S.A., Marie Brizard Wine & Spirits, Wilbo S.A.), zaś najwyższą wydajność gotówkową odnotowano w Agroton, Grupie Żywiec oraz ASTARTA Holding N.V. Warto podkreślić, iż Marie Brizard Wine & Spirits charakteryzowała się najwyższą rentownością. W analizowanym okresie wydajność gotówkowa sprzedaży przedsiębiorstw sektora spożywczego kształtowała się na poziomie 7,12%, przy czym w 25% spółek była równa lub wyższe niż 11,95%

Oceny efektywności finansowej dokonano również w obszarze sprawności działania, będącej fundamentem produktywności (efektywności gospodarowania majątkiem). W pomiarze produktywności posłużono się wskaźnikiem rotacji aktywów (RA), wyrażonym jako stosunek przychodów ze sprzedaży do posiadanych akty-

[23] *Ibidem.*

wów. Z przedstawionych danych w tabeli 1, wynika, iż 50% spółek sektora spożywczego cechował obrót majątkiem na poziomie równym lub szybszy niż 1,14 razy.

W analizie skorzystano z modelu Du Ponta. W rozszerzonym trzyczynnikowym modelu uwzględniono także dźwignię finansową. W tej ocenie, by zwiększyć walor poznawczy pracy oraz móc wskazać przyczyny zaistniałej sytuacji, zdecydowano się na wykorzystanie także tej cechy i wyrażono ją jako mnożnik kapitałowy (ER). Z danych przedstawionych w tabeli 1 wynika, iż w 25% spółek sektora spożywczego poziom zadłużenia był równy lub wyższe niż 2,82.

Wnioski końcowe

Efektywność jest jedną z podstawowych kategorii wykorzystywanych do opisu stanu, funkcjonowania i szans rozwojowych różnego typu organizacji, a w szczególności organizacji gospodarczych. W literaturze występuje duża różnorodność definiowania efektywności oraz kryteriów jej klasyfikowania.

Pomimo ogromnego znaczenia efektywności finansowej w kształtowaniu pozycji konkurencyjnej na rynku nie wypracowano dotychczas jednej, idealnej metody pomiaru i oceny tej kategorii oraz identyfikacji czynników na nią wpływających.

Przeprowadzona analiza ukazała duże zróżnicowanie spółek sektora spożywczego pod względem efektywności finansowej. Zauważalna jest prawidłowości, iż spółką odznaczającym się najwyższym poziomem rentowności, towarzyszy niska kapitałochłonność oraz wysoki poziom mnożnika kapitałowego. Taka tendencja wskazuje, iż zarządzający w tych przedsiębiorstwach w celu poprawy rentowności kapitału własnego wykorzystują także pozytywny efekt dźwigni finansowej. Natomiast Spółki z najniższą efektywnością finansową odznaczały się wysoką kapitałochłonnością oraz relatywnie niską rentownością sprzedaży, tym samym wśród cech charakterystycznych wskazać można słabą kontrolą kosztów i cen oraz niskim wykorzystaniem zaangażowanego majątku.

Bibliografia

Baran J., Pietrzak M., *Ocena efektywności spółdzielni mleczarskich w oparciu o wskaźniki finansowe i metodę DEA – analiza porównawcza*, [w:] Dudycz T. (red.), *Wartość jako kryterium efektywności*, Wyd. Indygo Zahir Media, Wrocław 2008.

Bednarski L., *Analiza finansowa w przedsiębiorstwie,* PWE, Warszawa, 2002.

Drucker P., *Menedżer skuteczny. Biblioteka Nowoczesności*. Wyd. Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków 1995.

Dudycz T.*, Pomiar efektywności przedsiębiorstwa w stosunku do zainwestowanego kapitału*, „Rachunkowość" 2/2001, Warszawa 2001.

Jaki A., *Paradygmat efektywności w zarządzaniu*, „Przegląd organizacji", 4/2011, Warszawa 2011.

Jerzemowska M. (red.), *Analiza ekonomiczna w przedsiębiorstwie*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2006.

Kamerschen D.R., Mc Kenzie R.B., Nardilelli C.*, Ekonomia*, Fundacja Gospodarcza NSZZ Solidarność, Gdańsk.

Kowalski Z., *Wybrane problemy definiowania i oceny efektywności gospodarowania w rolnictwie*. „Zagadnienia Ekonomiki Rolnej", 1992.
Kulawik J., *Wybrane aspekty efektywności rolnictwa. Zagadnienia Ekonomiki Rolnej*, Warszawa 2007.
Maślanka T., *Przepływy pieniężne w zarządzaniu finansami przedsiębiorstw*, Wyd. C.H. Beck, Warszawa 2008.
Matwiejczuk R., *Efektywność – próba interpretacj*i, „Przegląd Organizacji", nr. 11, 2005.
Pawlak J., *Koszty a efektywność w firmie zarządzanej przez jakość*, „Problemy Jakości", nr.1, 2001.
Sierpińska M., Jachna T., *Ocena przedsiębiorstw według standardów światowych*, PWN, Warszawa 2004.
Skrzypek E., *Efektywność działań w TQM – koszty jakości*, „Problemy Jakości" nr 7, Warszawa 1999.
Skrzypek E., *Efektywność ekonomiczna jako ważny czynnik sukcesu organizacji*. Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław 2012.
Skrzypek E., *Jakość i efektywność*, Wyd. UMCS, Lublin 2002.
Szymańska E., *Efektywność gospodarstw wyspecjalizowanych w produkcji żywca wieprzowego w Polsce*., Wyd. SGGW, Warszawa 2011.
Woś A., *Agrobiznes, Makroekonomia. T.1*, Wyd. Key Text, Warszawa 1996.

Abstract

The financial effectiveness of the food sector in Poland

Company effectiveness is understood as the ratio of effects to the expenditure incurred. On the expenditure side, efficiency can be measured depending on the material resource used (eg equity, assets) or intellectual capital. Such efficiency can be assessed using indicators from different areas of financial analysis, ie profitability, efficiency or performance and referred to as financial effectiveness.

The purpose of the study is to determine the financial performance of the food sector. The selected food companies, listed on the WSE, were selected for the analysis. The measurements used to measure efficiency in terms of profitability, efficiency and efficiency.

Keywords: food industry, financial efficiency, profitability, efficiency, efficiency